

להזרה, הואיל ונשמת אל באפיו, להטהר מעונותיו, ולעיין במעשיו, ולא יחטא לפני קונו, למען תהיה מעלתו עם שאר הצדיקים, ולא ימצא מוחה בידו, בעלותו לראות את פני ה'.

ונשמת אל באפיו, להטהר מעונותיו ולעיין במעשיו, ולא יחטא לפני קונו, למען תהיה מעלתו עם שאר הצדיקים, ולא ימצא מוחה בידו בעלותו לראות את פני ה'.

וכמו אתה למד, מן התיבה. בא וראה, מאי דכתיב, ויבאו אל נח אל התבה, בלא רשות. דאמר רבי יצחק, כל אותן העופות והחיות והבהמות שלא חטאו, הם באים, והתיבה קולטתן, ואותן שחטאו, התיבה דוחה אותן לחוץ. ומה התיבה, שהוא עץ יבש כף. פתחי השמים ושומריהם, ושומרי המשמרות, וכסא הכבוד, שיש בהם רשות, על אחת כמה וכמה להיות קולטין, למי שלא חטאו, ולהיות דוחים למי שחטאו.

וכמו אתה למד? מן התבה. בא וראה, מהו שכתוב (בראשית ז) ויבאו אל נח אל התבה? בלא רשות. שאמר רבי יצחק, כל אותם העופות והחיות והבהמות שלא חטאו, הם באים והתבה קולטתן. ואותם שחטאו, התבה דוחה אותם לחוץ. ומה התבה שהוא עץ יבש כף - פתחי השמים ושומריהם, ושומרי המשמרות, וכסא הכבוד, שיש בהם רשות, על אחת כמה וכמה להיות קולטים למי שלא חטאו, ולהיות דוחים למי שחטאו.

רבי חייא אמר, נח מקטני אמנה היה, שלא היה מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לתבה עד שהמים דחקהו, שנאמר ויבא נח מפני מי המבול.

רבי חייא אמר, נח מקטני אמנה היה, שלא היה מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לתבה עד שהמים דחקהו, שנאמר (שם) ויבא נח מפני מי המבול.

אמר רבי יצחק, בא וראה, פשהוריד הקדוש ברוך הוא המים, הורידם בתחלה ברחמים, כדי להראות לעולם, שאם ישוּבו יקבלם. משמע דכתיב בתחלה, ויהי הגשם, ולהלן הוא אומר, ויהי המבול, שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה, לא חזרו, היה מבול.

אמר רבי יצחק, בא וראה, פשהוריד הקדוש ברוך הוא המים, הורידם תחלה ברחמים, כדי להראות לעולם, שאם ישוּבו יקבלם. משמע שכתוב בתחלה (שם) ויהי הגשם, ולהלן הוא אומר (שם) ויהי המבול. שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה. לא חזרו - היה מבול.

ואמר רבי יצחק, שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו חפץ במיתתן של רשעים, שנאמר, (יחזקאל לג יא) חי אני נאם ה' אלהים אם אחפץ במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרכו וחייה וגו'. וחייה בשני עולמות, העולם הזה והעולם הבא.

ואמר רבי יצחק, שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו חפץ במיתתן של רשעים, שנאמר (יחזקאל לג יא) חי אני נאם ה' אלהים אם אחפץ במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרכו וחייה וגו'. וחייה - בשני עולמות, העולם הזה והעולם הבא.

ואמר רבי יצחק, אשרי הפנים שאומרים להם כף, והשיבו וחיו. (שם) שובו שובו

ואמר רבי יצחק, אשרי הפנים שאומרים להם כף: והשיבו וחיו,

מְדַרְכֵיכֶם הָרְעִים וְלָמָּה תָּמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל.
כִּי הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתַתְּךָ שֶׁל רְשָׁעִים אֲלָא
שְׂיַחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה לְמַעַן יַחֲיוּ.

(שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מְדַרְכֵיכֶם הָרְעִים
וְלָמָּה תָּמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּי הוּא
אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתַתְּךָ שֶׁל רְשָׁעִים,
אֲלָא שְׂיַחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה לְמַעַן
יַחֲיוּ.

ר' יוֹחָנָן פֶּתַח, (איוב יא כ) וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה
וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֶם וְתִקְוַתְּךָ מִפֶּה נָפֵשׁ. מִשָּׁל
לָמָּה הַדְּבָר דּוֹמָה, לְכַת לְסֻטִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים
בְּהָרִים, שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גִּיסוֹתָיו,
וְתַפְסוּם וְהַנִּיחוּם בְּמַגְדָּל גְּבוּהָ. וְהָיוּ בָהֶם
פְּקָחִים, אָמְרוּ יִדְעֵנָא בְּנַפְשֵׁתְנָא דְעַבְדֵּנָא
עוֹבְדֵין בִּישִׁין, וְלֹא יְכִילְנָא לְאַשְׁתַּזְבָּא. מָה
עָשׂוּ, חָפְרוּ חִפְיָרָה אַחַת בְּמַגְדָּל, וַיִּצְאוּ וּבְרָחוּ
לָהֶם. טִיפֵּשׁ אֶחָד הָיָה בִּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת
הַחִפְיָרָה, וְלֹא רָצָה לָנוּס לְהַמְלֵט.

רְבִי יוֹחָנָן פֶּתַח, (איוב יא, כ) וְעֵינַי
רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמְנוּס אֲבָד מִנְהֶם
וְתִקְוַתְּךָ מִפֶּה נָפֵשׁ. מִשָּׁל לָמָּה
הַדְּבָר דּוֹמָה? לְכַת לְסֻטִּים שֶׁהָיוּ
שׁוֹדְדִים בְּהָרִים. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ,
וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גִּיסוֹתָיו, וְתַפְסוּם
וְהַנִּיחוּם בְּמַגְדָּל גְּבוּהָ. וְהָיוּ בָהֶם
פְּקָחִים. אָמְרוּ, יִדְעֵנּוּ בְּנַפְשׁוֹתֵינוּ
שֶׁעָשִׂינוּ מַעֲשִׂים רָעִים וְלֹא יָכֹלְנוּ
לְהִנָּצֵל. מָה עָשׂוּ? חָפְרוּ חִפְיָרָה
אַחַת בְּמַגְדָּל, וַיִּצְאוּ וּבְרָחוּ לָהֶם.
טִיפֵּשׁ אֶחָד הָיָה בִּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת
הַחִפְיָרָה, וְלֹא רָצָה לָנוּס לְהַמְלֵט.
לְמַחֵר בָּא הַמֶּלֶךְ לְרִאיוֹת אֶת
הַמַּגְדָּל וְאֶת הַלְסֻטִּים. רָאָה אֶת
הַחִפְיָרָה שֶׁעָשׂוּ וְנָסוּ וְנִמְלְטוּ.
אָמַר לָזֶה: שׁוּטָה, חֲבַרְיָה בְּרַחוּ
בְּזוֹ הַחִפְיָרָה וְנִמְלְטוּ מִדִּינִי, מָה
אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם עוֹד, אֲבָל
אַתָּה שְׂרָאִית אֶת הַחִפְיָרָה וְלֹא
רָצִיתָ לְהַמְלֵט, וְנִקְרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחַר
כֵּן יִתְלוּ אוֹתָךְ עַל עֵץ!

לְמַחֵר בָּא הַמֶּלֶךְ לְרִאיוֹת אֶת הַמַּגְדָּל, וְאֶת
הַלְסֻטִּים, רָאָה אֶת הַחִפְיָרָה שֶׁעָשׂוּ
וְנָסוּ וְנִמְלְטוּ. אָמַר לָזֶה, שׁוּטָה, חֲבַרְיָה בְּרַחוּ
בְּזוֹ הַחִפְיָרָה וְנִמְלְטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יָכוֹל
לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתָּה שְׂרָאִית אֶת
הַחִפְיָרָה בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא רָצִיתָ לְהַמְלֵט וְנִקְרוּ
עֵינֶיךָ, וְאַחַר כֵּן יִתְלוּ אוֹתָךְ עַל עֵץ.

כֵּן הַלְסֻטִּים, אֵלוֹ הַרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים
בְּמַחְשָׁפִים. הַרְשָׁעִים הַפְּקָחִים, מָה הֵם
עוֹשִׂים. אוֹמְרִים אֲנִי חֲטָאנוּ לְמֶלֶךְ, אָנָּה
נִמְלֵט מִדִּינִי? אֲבָל נִפְתַּח דְּרָף
הַתְּשׁוּבָה, וְנִבְקַשׁ רַחֲמִים, וְנִבְרַח
וְנִמְלֵט, וְכֵן עָשׂוּ. הַטְּפָשִׁים מָה
הֵם עוֹשִׂים? רֹאִים דְּרָף הַתְּשׁוּבָה
פְּתוּחַ לְפָנֵיהֶם, שֶׁפְּתָחוּ הָאֲחֵרִים,
וְנִמְלֵטוּ מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם
רוֹצִים לְהַמְלֵט.

כֵּן הַלְסֻטִּים, אֵלוֹ הַרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים
בְּמַחְשָׁפִים. הַרְשָׁעִים הַפְּקָחִים, מָה הֵם
עוֹשִׂים. אוֹמְרִים אֲנִי חֲטָאנוּ לְמֶלֶךְ, אָנָּה נִמְלֵט
מִדִּינִי. אֲבָל נִפְתַּח דְּרָף הַתְּשׁוּבָה, וְנִבְקַשׁ
רַחֲמִים, וְנִבְרַח וְנִמְלֵט, וְכֵן עָשׂוּ. הַטְּפָשִׁים
מָה הֵם עוֹשִׂים, רֹאִים דְּרָף הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ
לְפָנֵיהֶם, שֶׁפְּתָחוּ הָאֲחֵרִים, וְנִמְלֵטוּ מִדִּין
שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם רוֹצִים לְהַמְלֵט.

אוֹמֵר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוּטִים, אַחֲיֵכֶם
שׁוּטִים, אַחֲיֵכֶם בְּרַחוּ וְנִמְלְטוּ
בְּאוֹתוֹ דְּרָף שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפְּתָחוּ,
מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם.
אֲבָל אַתֶּם, עֵינֵיכֶם שְׂרָאוּ
הַחִפְיָרָה, דְּרָף הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ

אוֹמֵר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוּטִים, אַחֲיֵכֶם
בְּרַחוּ וְנִמְלְטוּ, בְּאוֹתוֹ דְּרָף שֶׁל תְּשׁוּבָה
שֶׁפְּתָחוּ, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל
אַתֶּם עֵינֵיכֶם שְׂרָאוּ הַחִפְיָרָה, דְּרָף הַתְּשׁוּבָה
פְּתוּחַ לְפָנֵיכֶם, וְלֹא רָצִיתֶם לְהַפְּנִס בְּתוֹכוֹ

וְלָנוּס וּלְהַמְלִיט, מֵאֵי פְתִיב בְּהוּ, וְעֵינַי (דף כח ע"ב) רְשָׁעִים תִּכְלִינָה. שְׂרָאוּ הַדְרֵךְ פְּתוּחַ וּמְנוּס אָבֵד מִנְהֵם, שְׁלֹא רָצוּ לָנוּס וּלְהַמְלִיט. וְתִקְוַתְּם מִפֶּח נֶפֶשׁ לְעוֹלָם הַבָּא.

כָּךְ דוֹר הַמַּבּוּל, רָאוּ לָנֹחַ עוֹשֶׂה הַתִּיבָה, וּמִתְרַה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתִּיבָה, וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמְנוּס אָבֵד מִנְהֵם, שְׁלֹא רָצוּ לָשׁוּב וּלְנוּס מִדִּינִי, וְתִקְוַתְּם מִפֶּח נֶפֶשׁ, שְׁלֹא יִקְוֶמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֹאֲמַר (איוב כו ה) הַרְפָּאִים יַחֲלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנִיָּהֶם.

וַיַּחַר נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. שְׁנִתְיַשְׁבָּה מִמְּנוּ הָאֲדָמָה. פְּלוֹמֵר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. רַבֵּן אֲמַרִי, אִישׁ הָאֲדָמָה, לְפִי שֶׁבִשְׁבִּילוֹ עֲמְדָה הָאֲדָמָה בַּכֹּהֵן וְטַבְעָה. שְׁנֹאֲמַר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׁנוּ וּמַעֲצָבוֹן יְדִינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַרְרָה ה'. תַּדַּע לָךְ, כִּינּוֹן שְׁחָטָא אָדָם נִתְאַרְרָה הָאֲדָמָה, שְׁנֹאֲמַר אַרְוֵרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרָךְ. וְעֲמְדָה בַּקְּלָלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וּבִטַּל הַקְּלָלָה.

דִּתְנִיָּא אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׂאֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָנֹחַ צָא מִן הַתִּיבָה, אָמַר לְפָנָיו רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאֵן אַצָּא, אַצָּא לְאֲדָמָה שְׁנִתְאַרְרָה. וּמִפְּנֵי שְׁנִתְאַרְרָה אָבְדוּ שׁוֹכְנֶיהָ, וְנִתְאַרְרוּ פּוֹלָם וְנִתְמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כָךְ אַתֶּם, אֲלֵא שְׂרָצוּ בְּאַרְץ וּרְבוּ בָּהּ. הָאֲחֵרִים אָבְדוּ בָּהּ, אָבַל אַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ וְשָׂרְצוּ בָּהּ.

וְעַם כָּל זֶה לֹא נִתְיַשֵּׁב לְבוֹ, וְהִעֲלָה עוֹלוֹת, שְׁנֹאֲמַר וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הָרֵאשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֲרִי לָךְ מַה שֶׁשְּׂאֲלָתָּ, לֹא אוֹסִיף עֵלְת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הָרֵאשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי לָךְ מַה

לְפָנֵיכֶם, וְלֹא רָצִיתֶם לְהִפְנוֹס בְּתוֹכוֹ וּלְנוּס וּלְהַמְלִיט - מַה כְּתוּב בָּהֶם? וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה. שְׂרָאוּ הַדְרֵךְ פְּתוּחַ, וּמְנוּס אָבֵד מִנְהֵם - שְׁלֹא רָצוּ לָנוּס וּלְהַמְלִיט. וְתִקְוַתְּם מִפֶּח נֶפֶשׁ - לְעוֹלָם הַבָּא. כָּךְ דוֹר הַמַּבּוּל, רָאוּ לָנֹחַ עוֹשֶׂה הַתִּיבָה, וּמִתְרַה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתִּיבָה - וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה וּמְנוּס אָבֵד מִנְהֵם - שְׁלֹא רָצוּ לָשׁוּב וּלְנוּס מִדִּינִי, וְתִקְוַתְּם מִפֶּח נֶפֶשׁ - שְׁלֹא יִקְוֶמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֹאֲמַר (שם כו) הַרְפָּאִים יַחֲלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנִיָּהֶם.

וַיַּחַר נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה (בראשית ט). אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה? שְׁנִתְיַשְׁבָּה מִמְּנוּ הָאֲדָמָה, פְּלוֹמֵר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. חֲכָמִים אוֹמְרִים, אִישׁ הָאֲדָמָה - לְפִי שֶׁבִשְׁבִּילוֹ עֲמְדָה הָאֲדָמָה בַּכֹּהֵן וְטַבְעָה, שְׁנֹאֲמַר (שם ה, כט) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׁנוּ וּמַעֲצָבוֹן יְדִינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַרְרָה ה'. תַּדַּע לָךְ, כִּינּוֹן שְׁחָטָא אָדָם, נִתְאַרְרָה הָאֲדָמָה, שְׁנֹאֲמַר (שם ה) אַרְוֵרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרָךְ. וְעֲמְדָה בַּקְּלָלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וּבִטַּל הַקְּלָלָה.

שְׁשִׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׂאֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָנֹחַ צָא מִן הַתִּיבָה, אָמַר לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאֵן אַצָּא? אַצָּא לְאֲדָמָה שְׁנִתְאַרְרָה? וּמִפְּנֵי שְׁנִתְאַרְרָה, אָבְדוּ שׁוֹכְנֶיהָ, וְנִתְאַרְרוּ כָלִם וְנִתְמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא כָךְ אַתֶּם, אֲלֵא (שם ט) שְׂרָצוּ בְּאַרְץ וּרְבוּ בָּהּ. הָאֲחֵרִים אָבְדוּ בָּהּ, אָבַל אַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ וְשָׂרְצוּ בָּהּ.

וְעַם כָּל זֹאת לֹא נִתְיַשֵּׁב בְּלָבוֹ, וְהִעֲלָה עוֹלוֹת, שְׁנֹאֲמַר (שם ט) וַיַּעַל עֵלְת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הָרֵאשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי לָךְ מַה